

МОВА “ПАДОНКІВ” У СУЧАСНОМУ ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРИ – ГРА СЛІВ ЧИ ВИКЛИК СУСПІЛЬСТВУ?

Науковий вісник Ужгородського університету Серія: Філологія. Випуск 17

УДК 070 : 81'276.6

Шумицька Г., Довганинець Т., Мова „падонків” у сучасному інтернет-просторі – гра слів чи виклик суспільству?; 14 стор.; кількість бібліографічних джерел – 17; мова українська.

Анотація. У статті зроблено спробу осмислити причини виникнення сучасного мережевого жаргону, який передбачає декоративну обробку фонетики з навмисним перекрученням правопису та частим уживанням ненормативної лексики, як субкультурного явища. До уваги береться нове розуміння співвідношення віртуальності й реальності.

Ключові слова: інтернет-простір, віртуальність, реальність, мережевий жаргон, молодіжний сленг, мовна гра, постмодернізм.

Resume. An attempt to comprehend the origin of the Internet jargon as a subcultural phenomenon which provides for decorative phonetics' processing with incorrect spelling and frequent use of taboo words is made in this article. New understanding of correlation between virtual reality and reality is taken into consideration.

Key words: the World Wide Web, virtual reality, reality, web jargon, youth slang, language play, postmodernism.

Із появою Інтернету в людства з'явилися надзвичайні можливості для спілкування і самовираження. У першу чергу тому, що віртуальний світ анонімний і безмежний. Під маскою ніку (від англ. *nick, nickname* – прізвисько – особисте, переважно вигадане ім'я, котрим називаються користувачі Інтернету в різноманітних чатах, форумах тощо [1]) можна дозволити собі як максимальну відвертість (побути самим собою в реальному світі – нечувана розкіш), так і неймовірні вигадки (людина ж бо має постійну потребу в грі – від народження і до самої смерті). По-друге, там можна самому встановлювати правила гри. Люди зі спільними інтересами чи навіть світоглядом можуть утворювати в мережі різні віртуальні спільноти. Особливо схильною до цього є молодь, яка прагне заявити про себе у власному мікросоціумі та водночас відокремитися разом із ним від решти суспільства.

Серед „мешканців” пострадянського інтернет-простору виокремлюється спільнота „падонків”, яка заявила про себе на початку ХХІ століття специфічним мережевим жаргоном з „альтернативною” орфографією і стереотипними репліками на кшталт „*аффтар ніши ісчо*”. „Падонки” (перекручене „подонки”) – це російськомовна мережева субкультура, що сформувалася в кінці ХХ століття і позиціюється як контркультура, протестна; в основі її творчого методу – провокація, епатаж [2]. Жаргон „падонків”, що передбачає декоративну обробку фонетики з навмисним перекрученням правопису та частим уживанням ненормативної лексики, поширився в Рунеті, а звідти – й в Уанеті. Спочатку він вживався лише у вузькому колі прихильників, які групувалися навколо сайтів *fuck.ru* і *Udaff.com*, а згодом елементи їх жаргону стали використовуватися на розважальних сайтах, при написанні коментарів до текстів у блогах, чатах, Інтернет-форумах та в Живо-

му Журналі (*livejournal.com*) – величезному мережевому ресурсі, де кожен може завести собі сторінку (щось на зразок мережевого щоденника) і час від часу її поповнювати. Для позначення цього специфічного мережевого жаргону вживається ще один іронічний термін – „албанська” (або „олбанська”) мова. Популярна репліка російською „*Учи албанский!*” (*Вчи албанську!*) часто вживається у ширшому значенні, вказуючи на необізнаність співрозмовника у предметі дискусії. Походження цього терміна пов'язують із флешмобом (від англ. *flash mob* – „спалахуючий натовп” < *flash* – спалах, *mob* – натовп) – заздалегідь спланована масова акція, організована зазвичай через Інтернет або інші сучасні засоби комунікації, в якій велика кількість людей раптово збирається у громадському місці, протягом декількох хвилин виконує заздалегідь обговорені дії (сценарій) і потім швидко розходить [1]), влаштованим у Живому Журналі в жовтні 2004 року, під час якого один англomовний користувач запропонував писати у міжнародній системі *livejournal.com* виключно англійською, оскільки він, мовляв, не розуміє російськомовного тексту, а всі іноземці у принципі повинні бути двомовними [1]. У відповідь йому надійшло багато пояснень та пропозицій, серед яких була й така, що текст написаний албанською мовою, у зв'язку з чим її треба негайно вивчити. Опісля був організований іще один флешмоб під назвою „Уроки „албанського русско-го”, під час якого сторінку того самого англomовного користувача було буквально закидано коментарями з вимогою „вчити албанську”, а хтось навіть запропонував йому відвідати Бобруйськ: „*в Бобруйск, жевотное*”. Відтоді ці вирази міцно увійшли в ужиток у мережі. Ніхто напевне не знає їх авторів, але однією із версій походження є літературна, що відсилає до твору Ільфа й Петрова „Золоте теля”, у якому є такий діалог: „Нашли

дураков! – Визгливо кричав ~~Павловський~~. – Ви мне дайте Среднерусскую ~~возвышенность~~, тогда я подпишу конвенцию. – Как? ~~Все возвышенность?~~ – заявил Балаганов. – А не ~~есть ли тебе~~ Малигополь впридачу? Или Бобруйск. При слове „Бобруйск” собрание болезненно ~~застывало~~. Все соглашались ехать в Бобруйск ~~хоть сейчас~~. Бобруйск считался прекрасным, ~~высококультурным~~ местом”.

Можна стверджувати, що ставлення до „падонства” як явища у суспільстві різне. Одні розцінюють його як невігластво, з якого зробили культ. Так, Сергій Дашко, ~~вдаючись~~ до аналізу засадничих причин інтелектофобії та її наслідків у сучасному українському суспільстві, зауважує: „Завдяки Інтернету ~~колишні~~ ~~вуки~~ усвідомлюють себе як спільноту і утворюють субкультуру „падонків” зі своєю „албашькою мовою”. Вираз „не асимили, слишким многа бухай” – стає серед них головним способом оцінки інтелектуального тексту” [6]. Далі автор розвиває думку про те, що вульгарна демократія нищить інтелект, від інтелектофобії вмирає наука, вмирає інтелектуальна комунікація, а отже, маргіналізується інтелектуальна спільнота [6]. Наслідки цієї ланцюгової реакції можна домісловувати, хоча у принципі вони цілком прогнозовані. Крім того, оскільки особливості стилю „падонків” полягають у навмисному порушенні норм орфографії російської мови (уживанні „а” замість ненаголошеного „о” і навпаки; „и” замість ненаголошеного „е” і навпаки; „щ” замість „тс”, „тсь”, „дс”; також „жы” і „шы” замість „жи”, „ши”; „ш” замість „сч” і навпаки”; „йа” замість початкового „я”; „ф” або „фф” замість „в” тощо, тобто застосуванні фонетичного принципу правопису замість морфологічного та історичного, які переважають у російській мові), то серед палких прихильників „мови падонків” є й такі, що „отримують неабияку естетичну насолоду від творчого й нещадного плондрування і перекручування *вєлікава і махучева*” [3]. Виходить, „падонство” можна сприймати як історичну закономірність?

Зауважимо, що якщо у текстах на сайтах fuck.ru і Udaff.com превалював тілесний низ (секс, їжа, випорожнення) й впадало в око широке використання мату, то з появою ресурсу babruisk.com акцент було перенесено на іронічні знущання над недалекими авторами. До того ж „падонки” своєрідно реагують на все, що відбувається у суспільстві. Слід зауважити, що історія їх виникнення почалася з гри в слова: група російськомовних ентузіастів, серед яких були рекламисти, програмісти, журналісти, літератори, не просто вигадали мову, а й почали творити нею. Передумов для виникнення цього гротескного явища було кілька. По-перше, тексти, розміщені в Інтернеті, рясніють численними помилками, часом досить кумедними, що й стає поживним ґрунтом для пародій. По-друге, на багатьох сайтах, у чатах і на форумах жорстко обмежується

вживання ненормативної лексики, а задовольнити потребу в більш емоційному висловленні своїх почуттів все одно хочеться. Тому „народні умільці” викручувалися, як могли: скорочували слова, змінювали в них літери тощо. Умисне перекручення слова, тобто спроба переробити його, довести до абсурду, надати йому нового звучання, нового емоційного відтінку й нового значення або навіть антизначення – теж елемент творчості. Навіть нецензурні вислови у „падонків” спотворюються настільки, що постають у комічному вигляді, втрачаючи частину негативного заряду, який, за висновками вчених Московського науково-дослідного інституту мовознавства, має вбивчу силу: це своєрідний вірус, який, потрапивши в організм людини, ослаблює і навіть руйнує її імунітет (лайлива лексика, виявляється, збільшує в організмі об’єм газу імперилу, який роз’їдає наші судини, як іржа) [12, 5]. Багато штампів є фразеологізмами, тобто не тільки перекрученими словами, а й такими, що мають додаткове смислове навантаження. Типовий приклад: „Превед, медвед!”. Слово „ведмідь” належить до найвідоміших стародавніх слов’янських евфемізмів: люди побоювались зустрічі з господарем лісу, і, щоб він не зрозумів, що йдеться саме про нього, називали його таким, що „відає, де мед”. За дивним збігом обставин ведмідь знайшов в Інтернеті суперпопулярність. „Превед!” – вітання (спотворене „привіт!”), що стало популярним після появи картинки в стилі народного примітиву під назвою „Bear Surprise”, намальованого американцем Джоном Лурі, в Рунеті. На цій картинці був зображений ведмідь з піднятими догори лапами, який захопив зненацька коханців, котрі розважалися на галявинці, і привітав їх. Донеччанин Роман Яценко відкоригував малюнок, замінивши „Surprise!” на „Превед!”, і це слово почало означати не тільки „Привіт!”, а й „Впіймався!”, а головний персонаж малюнка став виразником „Преведа!”. Отже, головне у „падонському” стилі – це креативне мислення і розкріпачення. У зв’язку з цим висловлюється думка, що „падонки” можуть уважатися представниками культурного мейнстриму, а їх субкультура близька до панку [2]. „Панк” з англійської перекладається як „виродок” або ж „покидьок”, що практично рівнозначне „падонку”. Саме звідси справді є можливість проведення паралелі між панк-культурою, яка виражає неприйняття „прописних” суспільних цінностей, і культурою „падонків”. Погляд „падонків” на світ різко негативний і дуже іронічний (увесь світ – лайно, і ми в ньому – падонки), що характерно для підліткового максималізму, хоча змалювати середньостатистичний портрет „падонка” важко. Він швидше чоловік, ніж жінка, радше хлопчисько, ніж зрілий чоловік [17]. Інше описувати складно та й непотрібно, оскільки головна принада „падонства” – анонімність і новий ступінь свободи. Можна стверджувати, що найбільшої популярності гра в „падонків” набула серед підлітків та молоді. Чому?

Не кожен насмілиться вийти на вулицю в ланцюгах і булавках, із яскравим „ірокезом” на голові й висловити своє „фе”, скажімо, уряду. Інша справа – віртуальний світ. „Падонок” у ньому невпізнаний і безкарний, тому робить, що хоче. Його „смертельна” зброя – уміння гратися словами і залізна впевненість у власній правоті. Юний „падонок” вихлопує в ефір свої страхи й потаємні фантазії, одержує „покарання” у вигляді „братньої” лайки таких самих „падонків”, й у результаті сам сміється над власними комплексами. До того ж „падонок” учиться захищати себе у словесній суперечці (набирати уїдливі відповіді на клавіатурі набагато легше, ніж в усній розмові, – є час подумати). „Краще побути „падонком” у віртуальному світі, ніж „мочити” інакомислячих у світі реальному”, – зауважує Іван Шишкін, якому належить спроба філософського осмислення „падонків” як субкультурного феномена [17]. „Субкультура в її молодіжному вияві набирає форму контркультури, яка є насправді бунтом проти традиції, чинності й статичності „великого” суспільства (навіть коли воно таким не є). Контркультура „нарвана”, провокативна й водночас закрита. Вона витворює своє внутрішнє корпоративне життя, формуючи не тільки свої власні естетичні смаки, мораль і преференції, а й свої власні комунікативні канали”, – твердить Марія Маєрчик у статті „Чи є культура у субкультурі”, обстоюючи думку, що сленг – одна з форм ігнорування каналів комунікації „великого” суспільства [11].

Поряд із цим немає жодної гарантії, що у свідомості конкретного індивідуума віртуальний світ так і залишиться відокремленим від реального, особливо якщо йдеться про ще не сформовану психіку підлітка. Навпаки, Борис Потятиник у праці „Віртуальність і реальність: нове співвідношення” веде мову про перетікання віртуальних потоків, які ніби наелектризують нашу психіку, невротизують її, у реальність: „... нам відкривається можливість створення віртуального двійника, який може вступати в гру з реальною особистістю і вигравати” [13, 528]. „Інформаційна віртуальна надреальність може диктувати правила поведінки реальності звичайній”, – стверджує професор. Дійсно, не так давно ЗМІ вразили суспільство серією публікацій про самогубство підлітків, які захоплювалися комп’ютерними іграми: одного дня вони переплутали справжню дійсність з вигаданою і стрибнули з дахів будинків, маючи намір, очевидно, просто пройти черговий рівень улюбленої гри. Чи не може статися так, що мовна гра з Інтернету перекочує в живе спілкування, але тепер мовці почнуть перекручувати слова, уже не граючись, а просто від незнання елементарних правил.

З іншого боку, вживання специфічного жаргону та демонстративне заперечення офіційних норм правопису підкреслює особливий неформальний характер мережевого спілкування, норми та звичаї якого є значно більш вільними та

ексцентричними порівняно з листуванням чи спілкуванням у реальному житті, а також позначає дистанцію між реальною та віртуальною особистістю автора. Саме у цьому знаходять привабливість явища „падонства” багато освічених людей, які мають досвід спілкування у мережі. Так, читаємо на одному з форумів: „Будучи за освітою філологом, а за родом діяльності вчителем української мови та літератури, із задоволенням використовую елементи сленгу як „віддушину” проти панування правил (зокрема мовних) у житті. Так само чинить і багато знайомих філологів” [9].

Для стереотипних „падонківських” реплік були запропоновані українські відповідники, які широко цитувалися в Інтернеті, але сприймалися переважно як зразки українського гумору: „В Бобруйск, жевотное! – В Бердичів, тварино! (До Бобруйська, тварино! В Бобринець, тварино!); Ужоснах! – Страхіттянах!; Гламуренько – Чарівненько; Афтар, вытей йаду – Афтор, тий отруту (Йоду тобі випити треба, молодий сцюкован!); Аццкий сотона – Пекельний чортяко; Ржунимагу – Ржунездужу (Регочу-аж-сяяти-хочу); Афтар жжжот, пеши исчо – Ну ти смалиш, афтор, шкрябай далі; Аффтар, убей себя ап стену! – Афтар, вбий себе з розбігу!”. Оскільки українське письмо фонетичне, то в українській мові набагато менше можливостей до зміни написання: трапляються здебільшого варіанти „шо” замість „що”, „щц” замість „тьс”, однак на форумах можна знайти цілком патріотичні заклики українізувати „падонківську” мову. До прикладу один із них під назвою „Коцапчег – птаха горда: доки ни копниш – ни пулитить (падонки-UA)”, автор якого виступає під ніком Тегер: „Спокійно, шановні, спокійно. Не треба гніватись на помилки у заголовку теми – вони зроблені свідомо. Справа ось у чому: мова, щоб бути сильною (читай – поширеною), повинна вживатись у всіх сферах життя, заповнити собою увесь вільний простір, заповзати у кожную інформаційну шпаринку та вигадувати все нові і нові слова та словосполучення на означення певних явищ чи предметів, інакше вона втрачає здатність задовольняти собою потребу людей у певній мові як у засобі комунікації та вираження думок. Якщо вона не розвиватиметься у ногу із часом – стане мертвою, як латина.

Українська явно проспала виникнення такого явища, як І-нет. Комп’ютерний сленг українською відсутній як такий, тоді як у наших північних сусідів (коцапчегів) і-нет-жаргонізми стали явищем чи не культовим, а головне – у них з’явилась можливість замінювати англійські комп’ютерні терміни російською, нехай і „спотвореною” (мабуть, вже кожному користувачу павутини відомі слова: „превед”, „аффтар”, „в Бабруйск”, „креатифф”, „шушпанчик” та ін.), а це значить – мова розвивається саме на розмовно-побутовому рівні, рівні масового „споживача”, якщо вам так буде завгодно. Нам же лишається тіль-

ки „підбирати” за сусідами – ось тому-то усі молодіжні закидони (починаючи від „Гривет”, „Ханец”, „забей”) суцільно російського походження. А значить – є додатковим фактором русифікації.

Стосовно російських падонків (а саме так творці цієї „мови” себе називають), то вони не просто безграмотні – вони безграмотні демонстративно і підкреслено. Неписьменність доведено до гротеску. Креативні „падонки” не просто вигадали мову, а й почали творити нею. „Падонки” породили численне покоління споживачів і продовжувачів своєї справи.

Що я пропоную? А чому б нам не спробувати створити свій, український, аналог і-нет жаргону? Повторю: повноцінна лише та мова, яка розвивається в усіх напрямках і вживається у всіх сферах життя (молодіжний сленг та і-нет жаргон не повинні бути винятком). Якщо у когось є якісь хороші ідеї з цього приводу або непогані жаргонізми на прикметі – пишіть сюди!” [9].

Наводимо приклад таких ідей, які з’явилися на заклик Тегета:

„писюк – зневаж. „автор”, але, скажімо, не дуже дотепний або розумний (форми: *писючий, писючка* (вона), *писюнчик* (малолітній писюк)); („писюк-коцапчег” – то вже взагалі повний аврал!!!); *писючара* – наступна стадія деградації *писюка*; *Бандерштадт* – розм. Західна Україна (абсолютно не нове) і нічого образливого у цьому слові особисто я не бачу; *нацюк* – нацист, фашист. Зайве й говорити, що українські націоналісти „нацюками” бути не можуть апіорі. Приклади вживання: „москальські нацюки-скінхеда”, „Ахтунг! У хворумі коцапчег-нацюк!!!”; *Кенні* – жертва; відданий комусь на поталу (напр. „ни треба Кенні з мени рубити” – те ж, що й сказати: „не вішайте на мене всіх собак” або „чого ви до мене причепились?”). „Кенні” походить від імені персонажу мультфільму „Сауспарк”, згідно з сюжетом котрого Кенні – восьмирічний малюк, який у кожній серії гине, проте вже у наступній – живий-здоровий, ніби нічого й не трапилось. Фраза, котру при кожній новій смерті Кенні говорять його друзі: „Oh my God! They killed Kenny! You bastards!” („О, Боже! Вони вбили Кенні! Сволота!”) – стала культовою (її – як напис – можна зустріти на футболках, брелоках та ін.)” [9].

Проте захисникам мовної оригінальності заперечують апологети мовної чистоти, які б’ють на сполох, вважаючи, що таким чином мову можна спримітивізувати до рівня підмови, як це свого часу сталося з креольською. До того ж, як може вплинути часте вживання ненормативної лексики на ще не сформовану психіку підлітка? Бо ж відомо, що всездозволеність не має меж.

Учені (зокрема Ю.Лотман) запевняють, що будь-які лінгвістичні проблеми мають чітко окреслений знаковий характер. Вони не тільки „відтілюють штучність та ілюзорність літературної мови”, а й гранично точно відображають стан

подієвого плану реальності [8]. Має рацію Оксана Косюк, коли каже, „що ненормативність міжособистісного та медіамовлення – це не хвороба, а симптом – знак, що акумулює актуальний соціальний досвід і дає змогу отримати інформацію не акцентованого в нормативно-офіційних дискурсах рівня. Знищити симптом (те, що замінює сутність) неможливо, потрібно „змагатися” власне із захворюванням. Тоді його свідчення зникатиме само собою – як вислід” [8, 52]. Надзвичайно поширеним, на думку Л.Ставицької, є явище, коли ревнителі чистоти мови протиставляють жаргонні стилі комунікації дискурсові красивого слова, солов’їній гармонії літературного стандарту, проте саме їхній дискурс нерідко приховує банальну брехню, ненависть, лукавство, нахабно-витончене маніпулювання людською свідомістю та поведінкою. Така мовна інтенція – чи не найвищий вияв безкультур’я, духовного виродження. Натомість ненормативний дискурс, попри гвалтування мовних смаків, є усе-таки адекватним дійсності, іноді страхітливою за найекспериментальніший жаргонний ряд [14, 208].

Щоб з’ясувати, що знають про явище „падонства” і як його оцінюють закарпатські інтернет-користувачі, ми провели опитування у формі анкетування. Значну частину анкет заповнили відвідувачі Інтернет-клубу Закарпатської обласної універсальної бібліотеки, а також учні старшого шкільного віку загальноосвітніх шкіл Ужгорода. Проводячи дослідження, ми застосували роздатковий вид анкетування, оскільки він, як доводять соціологи, на відміну від пресового і поштового, забезпечує найвищий рівень повернення анкет [10]. Поряд із анонімним (роздавши анкети, дослідник може не бути присутнім під час їх заповнення), ми провели і групове анкетування (дослідник залишається і консультує щодо правил заповнення). Формулюючи питання респондентам, ми використовували різні їх види, щоб якомога точніше і чіткіше сформулювати думку. Найбільше в анкеті закритих запитань (вони містять усі можливі варіанти відповіді, і завдання опитуваного – вибрати один чи кілька правильних). До цього типу належать питання: „вказіть сферу діяльності”; „як часто ви користуєтеся Інтернетом?”; „чи знаєте ви, що таке „мова падонків” (те саме „бабруйська”, „албанська”); „де найчастіше використовують „мову падонків?” тощо. В анкеті були також два напівзакриті запитання: „які, на вашу думку, причини виникнення „мови падонків?” та „як ви оцінюєте це явище?”. Це допомогло відобразити реальний стан речей, оскільки „опитуваний може чогось не знати, щось забути; фіксуючи це, ми теж одержуємо інформацію – про те, що з такого-то приводу людина інформації не має” [10, 50].

Соціально-демографічні запитання (про вік, освіту та професію опитуваного) дали нам змогу систематизувати відповіді за певними соціально-

демографічними ознаками. Із 57% опитаних підлітків лише 10% зазначили, що знають про таке явище, як „мова панків”, причому часто ті, які спочатку зазначили, що нічого про досліджуване явище не чули, в результаті правильно визначили, що таке „бабруйська” (таку тенденцію ми помітили, досліджуючи відповіді й інших груп респондентів). Із 34% опитаної молоді про „мову падонків” знає 19%, людям старшого віку із 4% лише 1% відомо про досліджуване явище.

Різними є не тільки знання про „мову падонків”, а й ставлення до неї. Так, 24% респондентів сприймають „албанську” позитивно, 37% негативно і 34% – нейтрально. Деякі респонденти запропонували свої відповіді (цитуємо дослівно): „це явище мені не заважає”; „не знаю, як його оцінювати”; „і позитивно, і негативно: з одного боку, так простіше, з іншого – можна забути, як правильно, якщо постійно нею користуватися”; „не дай Бог йому отримати масове розповсюдження”; „мені все одно, я „мовою падонків” не користуюся”.

Природно, що думки респондентів розділилися і стосовно причин виникнення „албанської”: 24% опитаних вважають, що цю мову використовують для зручності (спрощення) спілкування в Інтернеті; 17% сприймають це як гру (перекручування форми для знування над змістом); 10% думають, що „мова падонків” виникла як засіб демонстрації неприйняття „прописних” суспільних цінностей; 4% – як засіб пародіювання (проти панування правил) і як засіб креативу та повного розкряпачення; 3% – для таємності мовлення, приховування змісту від „непосвячених”, а також як засіб виправдання власної безграмотності.

Важливо, що вже після проведення групового анкетування в школі ми окремо спілкувалися з підлітками, які зазначили, що нічого не знають про „мову падонків” (вони добровільно у цьому зізналися), а коли ми назвали конкретні слова зі словника „албанської”, то виявилось, що підлітки не тільки добре знають їх значення, а й нерідко самі використовують ці слова під час спілкування на форумах. Виходить, що, теоретично нічого не знаючи про це явище, на практиці підлітки активно пропагують „мову падонків”.

Те, що елементи мережевого жаргону переходять у реальне життя, підтверджують такі факти: влітку в Києві були розвішані бігборди Gala Radio зі слоганом „Превед літо!” та „Літо жжот!”, а у київському метро на моніторах серед освідчень у коханні й політичної реклами проскакують: „Превед! Красавчегу!”. Інтернет-жаргонізми із задоволенням використовують сучасні письменники. Так, Віктор Пелевін один з останніх романів „Шлем ужаса. Креатифф о Тесеє и Минотавре” присвятив спілкуванню в Інтернеті: увесь текст є імітацією спілкування в чаті, а один із його героїв є „падонком”. Сам автор стверджує, що ставиться до цього жаргону як до фото Ейнштейна з висолопленим язиком, тобто часом можна

і порозважатися, бо, мовляв, якщо все сприймати серйозно, то у III світовій нудьга перемаже людство. Не приховує свого інтересу до мережевих словотворів і Борис Гребенщиков – лідер рок-групи „Акваріум”. Він сприймає їх як частину сучасної культури.

Отже, ми не можемо дивитися на явище „падонства” як просто на невігластво чи словесні вибрики, пустощі „безграмотної шпани”, бо воно акумулює в собі важливу суспільну інформацію, „прочитання” якої може стати матеріалом для важливих соціологічних прогнозів. З-поміж „падонків” треба особливо добре прислухатися до таких, як Теген та його співрозмовники, бо вони є дітьми сучасного лінгвокультурного доквілля. Вони прагнуть вижити в умовах соціокультурного, духовного, психологічного клімату початку XXI сторіччя, а отже, мають право грати в найазартніші інтелектуальні ігри. „Люди, особливо молоді і підлітки, – зауважує Леся Ставицька, – схильні грати з новими для них лексичними одиницями, випробовуючи їх на ефективність експресивного впливу й емоційного задоволення. Цей фактор безпосередньо в’яжеється з феноменом задоволення від мови, необхідного для повноцінної мовної самоідентифікації особистості та, врешті, для нормального розвитку самої мови ...” [14, 149]. Значний інтерес становить така мовна гра, коли звучання слова має шлейф смислових асоціацій, які перетворюють метамовне коментування на акт поетичної творчості, своєрідний лінгвокреативний стриптиз [14, 294].

Справа науки – такі явища вивчати, досліджувати. Оскільки культура українського молодіжного сленгу ще перебуває в стадії розвитку, то й мовознавців, які працюють над цією проблемою, небагато. Леся Ставицька, працюючої якої [15] молоді люди обговорюють на форумах (!) у мережі, називає єдиним авторитетом у цій галузі праці Олекси Горбача, написані в німецькій еміграції [5]. Окремі наукові розвідки, присвячені такому самобутньому і маловивченому явищу в історії української субстандартно-лексички, як бурсацько-семінарський жаргон, є у Йосипа Дзензелівського [7]. Учений у 1960-х рр. віднайшов також у відділі рукописів Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаніка опис і картотеку бурсацько-семінарського жаргону, що їх зробив Кость Широцький, і опублікував цей словник у 1998 р. [16].

Явище навмисного перекручування слів не нове. Ще до появи Інтернету ератив уживався в літературних текстах з різною метою, зокрема для реалізації прийому бурлеску (перекручення форми для знування над змістом). Можна припускати, що, говорячи про „бабруйську” („албанську” („олбанську”)) мову, маємо справу зі створенням сучасного арго, яке завжди було за рамками офіційної культури, а також розцінювати як рису постмодернізму, який, як стверджує дослідниця Н. Маньковська, зобов’язаний своїм виникненням

Література

1. Албанська мова (російська) / Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії // <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
2. „Бабруйський” сленг / Острів знань // <http://ostriv.in.ua/index>.
3. Бережний О. кГ/АМ – або чому це моветон на Г/Аку (рецензія на твір: Вячик Славіфф. Креотифф а те, яко морфують в падонка) // <http://gak.com.ua/review/2046>.
4. Бідзіля Ю. Українська преса періоду постмодернізму (до постановки проблеми) // Українська періодика: історія і сучасність: Доп. та повідомл. восьмої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів, 24–26 жовтн. 2003 р. / НАН України. ЛНБ ім. В.Стефаніка. НДЦ періодики; За ред. М.М.Романюка. – Львів, 2003. – С. 743–750.
5. Горбач О. Арго українських школярів і студентів // Наукові Записки Українського Вільного Університету. – Мюнхен, 1964-1966. – № 8. – С. 3–55.
6. Дацюк С. Інтелектуали чи інтелектофоби-3. Або що таке підробка інтелекту? // Українська правда. – 2007. – 13 вересня // <http://www.pravda.com.ua/news/2007/7/13/63898.htm>.
7. Дзензелівський Й. Український бурсацько-семінарський жаргон середини ХІХ ст. На матеріалах повісті „Люборацькі” А.Свидницького // Українське і слов'янське мовознавство. Збірник праць. – Львів: Наукове т-во ім. Т.Г.Шевченка, 1996. – С. 353–359.
8. Косюк О. Ходімте до ... // Медіакритика: Щоквартальний дайджест електронного журналу. – Львів: ЗУМЦНЖ, 2006. – Ч. 1 (12). – С. 49–53.
9. Коцапчег – птаха горда: доки ни копниш – ни пулитить (падонки-UA) / Український форум / Українська мова // <http://www.ukrcenter.com/forum/message>.
10. Лубкович І.М. Соціологія і журналістика: Підручник. – Львів: ПАІС, 2005. – 176 с.
11. Маерчик М. Чи є культура у субкультурі // Дзеркало тижня. – 2005. – № 10 (538). – 19–25 березня // <http://www.dt.ua/3000/3050/49515>.
12. Мова – інтелектуальний портрет народу // Дивослово. – 2004. – № 9. – С. 3–6.
13. Потятиник Б. Віртуальність і реальність: нове співвідношення // Українська періодика: історія і сучасність: Доп. та повідомл. восьмої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів, 24–26 жовтня 2003 р. / НАН України. ЛНБ ім. В.Стефаніка. НДЦ періодики; За ред. М.М.Романюка. – Львів, 2003. – С. 525–528.
14. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. – К.: Критика, 2005. – 464 с.
15. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови. – К.: Критика. – 2003. – 336 с.
16. Широцький К. Словарець бурсацького говору // Збірник Харківського історико-філологічного товариства. Нова серія. – Харків, 1998. – Т. 6. – С. 181–206.
17. Шишкін І. „Превед, красавчеги!”; або Апологія „падонків” // Дзеркало тижня. – 2006. – № 13 (562). – 8–14 квітня // <http://www.dt.ua/3000/3050/53059>.

Шумицька Галина Василівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики Ужгородського національного університету.

Довганинець Тетяна Анатоліївна – редактор редакції інтерактивних та розважальних програм ЗОДТРК “Тиса-1”.